

**A nyíregyházi
Izraelita
Hitközség lapja**

שפר

Sófár

5759. Íjár II. évf. 5. sz.

תשנ"ט חודש אייר

H i t é l e t   é s   I n f o r m á c i ó

Folyóiratunk ez alkalommal bővített kiadásban jelenik meg, mivel a hamarosan kezdődő felújítás miatt a júniusi szám technikai okok miatt nem jelenik meg.

FIGYELEM!

A Hitközség vezetősége felhívja elsősorban a nyíregyházi hittestvérek figyelmét újságunk e számában közzétett információkra, kérésekre, fontos rendezvények dátumaira.

A Hitközség közösségi házának felújítására vonatkozó hírben foglaltak csak nagy valószínűséggel fognak bekövetkezni, mivel lapzártáig még az ígéret ellenére nem kaptuk meg a központi támogatást. Ezért az építkezés csak a támogatás megérkeztével fog elkezdődni!!!

Széder este Nyíregyházán

Szinte csoda, hogy ötvenegyhányan elértünk, hogy Kerekesné Évike, Kelemenné Gizike és Fülekiné Erzsike milyen ízlésesen megtérítettek, és hogy Sternbach Lajos bácsi rehtolását a notórius kolecolók is többé-kevésbbé figyelemmel hallgatták. Kertész Máté „Manistánája“ azonban jövőre már bátrabb lesz, hiszen jövőre is lesz Peszách és rehtolás, még hozzá méltóbb körülmények között. Adja a Jó Teremtő mindnyájunknak!

Istentiszteletek
Nyíregyházán május
20-tól:
péntek este: 18:00
szombat: 08:30

Temetői nyitvatartás

A temető 1999. peszáchjától az őszi ünnepekig, azaz 1999. április 01-től
1999. szeptember 09-ig

vasárnaptól csütörtökig: 8:00 - 19:00-ig,

pénteken 8:00 - 12:00-ig van nyitva.

Szombaton zárva van.

A temető telefonszáma: (42-)437-290

Ros Hodes bencsolás:

május 15.

Ros Hodes:

május 16.

Ötven éve történt...

írta: Kovács László

Az 1944. március 19-ei német megszállást követő harmadik naptól a Sztóyai kormány sorozatban és gyorsított ütemben kiadott zsidóellenes rendeleteivel kezdi meg a magyar „Endlösung” megvalósítását. Igyekezetükre jellemző, hogy a gettósítást elrendelő 1601/1944 ME rendelet hatálybalépése előtt három héttel a két „zsidófaló” BM államtitkár, Baky és Endre szigorúan titkos utasításban elrendeli Kárpátalja és Észak-Kelet Magyarország zsidóságának gettósítását! A feladat végrehajtására a kaszai VIII. csendőrkerület az illetékes.

Megyeszékhelyünk polgármestere Nyíregyházi (Szohor) Pál április 11-én a 9615/1944 F.J. határozatában ad utasítást a város zsidó lakosságának összeírására és jelöli ki a gettó területét. Ez a Kótaji, Dohány, Vay Ádám utcák és a Bessenyei tér által határolt terület. A Kis (ma: Mártírok tere) téren lévő zsidó templom udvarát konyháknak, a templom épületét kórháznak jelöli ki.

A feladat legfőbb irányítója S. Seidl SS tiszt. A gettó parancsnoka Horváth Zoltán, helyettesei Sziráki és Ujfalussi rendőrtisztek.

A Nyírség és Nyíregyháza környékének zsidótlantása április 16-án hajnalban kezdődött. Horthy kakastollasai a községekben kapott névsorok alapján törtek rá több mint 60 település zsidó lakosaira. A német megszállás óta amúgy is halálos rettevésben élő családok negyed órát kaptak, hogy elkészüljenek... A szerencsétlenek többségének nem volt ideje élelmiszer és ruházat összegyűjtésére, de menni kellett. A csendőröknek nem számított, hogy beteg, áldott állapotban lévő asszonyról vagy kisgyerekről van szó.

A zsidó templomokba vagy iskolákba összehúzó szerencsétlen tömegre újabb atrocitás várt: személyi motozás eldugott ékszerek, pénz, kincsek után. Ezt követően az előljárásság által előfogatnak kirendelt szekerekre rakták a betegeket, kisgyermeket, aggokat, míg a többiek a szekerek mögött, csendőri kíséret mellett gyalogoltak a nyíregyházi gettó felé. A nyírségi utak szomorú látványt nyújtottak. A fásasztó, hosszú gyalogút során sok személyes tragédiára került sor. Szinte mindenkinek kijutott a csendőrök bot és puskatus útjeseiből. Ott nem volt kímélet és hamar recscent a koponyaacsont! Sok férfit családjától eleve elszakítva nem Nyíregyházára, hanem a Varjúlapus tanyán kialakított, szigorúan őrzött gyűjtőtáborba hurcoltak.

A városi gettóba mintegy 6700 vidékit telepítettek be. Az ott április 18-án uralkodó állapotokról a Nyíregyházi Zsidó Tanácsnak a megye és város vezetőihez és Seidlhez küldött jelenése a képet: „A legtöbb házban ivóvíz

nincs, de ahol már ilyen található is, a legtöbb helyen a kutak rosszak. Sok házban a WC leírhatatlan állapotban. Kossuth u. 2.: 196 személy, nagyon zsúfolt, ruhahiány Kossuth u. 5.: 198 személy van elhelyezve, a kút javításra

szorul, az ivóvíz nem elegendő

Kossuth u. 7.: 153 személy, ivóvíz egyáltalán nincs, az itt elhelyezettek nincsennek ruhával, takaróval ellátva, mert otthonról nem hozhattak magukkal semmit Kossuth u. 9. : 170 személy, a lakás túlszűfolt, nagy hiány

takarókban

Kossuth u. 30.: 45 személy, kicsi udvar, járványveszély

Kossuth u. 17.: 176 személy, járványveszély

Körte u. 6.: 152 személy, túlszűfolt, járványveszély

Nyírfa u. 6.: 117 személy, az épület rossz állapotban,

kicsi udvar, rettenetesen zsúfolt, egy súlyos beteg

Epreskert u. 48.: 77 személy, túlszűfolt, kevés

élelmiszer, ruhahiány...

A lakásokról adott létszámljelentésünkben csak a vidékről behozott személyek szerepelnek... a beköltöztek csak 3 napra elegendő száraz élelmiszerrel rendelkeznek... Nélkülözik a legszükségesebb tisztálkodási lehetőségeket...”

A város zsidóságának gettóba telepítése április 24-e és 29-e között történt. Miként vidéken, itt sem volt kivétel. A különbség csak a kivitelezőkben volt: itt a város rendőrei végezték az összegyűjtést. Ők kevésbé voltak durvák... A létszám napról-napra, óráról-órára nőtt. A gettósítás befejezésekor a városi gettóban és a gyűjtőtáborokban összesen 17.580 főt zsúfoltak össze. Volt olyan lakószoba, ahova 40 főt telepítettek be. (Az átlag nem érte el az 1 m²/főt.)

Elterjedt a hír, hogy a gettó lakóit a Sima-pusztán (ma: Felsősim) Nyírjesen és a Harangodon kijelölt gyűjtőtáborokba telepítik át. A kétségbeesés fokozódott, hiszen e helyeken még a gettóbeli körülmények sem voltak meg és a csendőrök brutalitásának való teljes kiszolgáltatottságukat jelenti áttelepítésük.

Az őrség megnyitotta a Kossuth utca elején lévő, szögesdróttal átszótt deszkakaput és a magukat nehezen vonszoló, elcsigázott, megkínzott és reményét vesztett embertömeg csendőrkíséret mellett menetel a városon keresztül a kijelölt gyűjtőtáborok felé. Könnyekkel búcsúztak ismerőseiktől, a várostól, házaktól... A Korona szállón elhelyezett hangszórókból hallatszó indulók adták a zenei aláfestést a csendőrkíséret ordítózásához és ütlegeléséhez. Valaki, vagy valakik a szörnyű látvány ünnepélyessé és emlékezetessé tételéhez nagylétszámú cigányzenekart fogadott fel, vagy rendelt ki. Eközben

kiglancolt Horthy tiszték fotózták a halálmenetet.

A gyűjtőtáborokban a tömeg elhelyezése oldal nélküli csűrőkben és dohányszárító pajtákban történt. Fekvőhely jobb esetben törött szalma, de legtöbbször a homokos föld jutott. Orvos ugyan van, de a gyógyszerhiány miatt a gyógyítás lehetetlen. Simapusztán már április 30-án észleltek kiütéses tifuszos megbetegedést. Az élelmezés az éhhalálhoz sok, az élethez kevés... A bánásmód kibíratatlan. A csendőrök itt kiélhették embertelen hajlamaikat, válogatott kínzási módszereiket. Korra, nemre, egészségi állapotra való tekintet nélkül a legembertelenebb és legnehezebb csukló és fegyelmező gyakorlatokat végeztették a gyűjtőtáborok lakóival, Mindezt válogatott lelki megalázással párosítva. Külön előszeretettel, élvezettel, szinte műsort produkálva kínozták, alázták meg az ortodox, hászid zsidókat.

A táborok vallatósobáiban Trencsényi csendőrnagyvezető tiszthelyettes vezetésével állandóan folytak kínzások. Ez a gyilkos pribék még az üldözötteken élelemmel segíteni akaró Pokrovenszki József, Beke Sándor és Németh Gyula keresztény embereket is véresre verte...

A nyíregyházi gyűjtőtáborok kiürítése, a bevagyonozás május 13-án, 20-án, 22-én, 26-án és június 4-én történt. Egy-egy marhavagonba 70-80 személyt zsúfoltak össze egy vödör vízzel.

A kisvárdai gettóba a vidékiek betelepítése már április 8-án megkezdődött. Összesen 7000 főt zsúfoltak össze, a nyíregyházi gettóétól sokkal rosszabb körülmények közé. A gettó kiürítése május 29-én és 31-én két szerelvényel történt.

A mátészalkai gettó létszáma a koncentráció befelvezésekor 18.000 fő volt, akiket embertelen körülmények között tartottak fogva, több mint egy hónapig. A deportálásuk május 18-án, 21-én, 28-án, 30-án és június 4-én öt szerelvényel történt.

A szögesdróttal átszőtt ablakú marhavagonokból álló haláltranszportok elindultak. A kassai VIII. csendőrkörület működési területéről útba indított minden deportációs - köztük megyénk 42.000 zsidó vallású magyar állampolgárát szállító - szerelvény úti célja is Auschwitz II.-Birkenau volt.

felhasznált irodalom: Király Aladár: A nyíregyházi gettó története

Lapzártakor érkezett:

Szeretett hittestvérünk, Klein Józsefné május 9-én, hajnalban, rövid szenvedés után elhunyt. Temetésének időpontja: május 12-e, 11:30.

Meghívó

ומקים אמונתו לשני עפר

"Megőrzi hűségét a porban szunnyadókhhoz..."

S'mone Eszre, második áldás

A halálba hurcolt nyíregyházi és környékbeli hittestvéreinkre ez évben is megemlékezünk a Kótaji úti temetőben az

1999.

június 6-án,

11:00 órától

tartandó Mártírok Emléknappal,

melyen

Frölich Róbert főrabbi

mond gyászbeszédet.

Azok, akik nem tudják hozzátartozójuk elhalálzásának napját **június 4-én** tarják meg Jahr-zeitjukat.

Ismételt felhívások

Meglepően kevesen reagáltak azon javaslatunkra, hogy Hitközségünk tagjai - különösen az egyedülállók - közöljék távol élő rokonaik, barátaiak címét, telefonszámát. Javaslatainkat ismételten megteesszük.

Kérjük olvasóinkat, hogy az előző számban közzétett felhívásunkat a **helytörténeti múzeum** kialakítására méltányolják. Egyben a már beérkezett jelzéseket, tárgyakat köszönjük.

Emlékül

A közelmúltban Barna András hittestvérünköt kellett végső búcsút vennünk Nagykállóban. Barna úr a kállói temető hű gondozója volt. E hagyományt unokája, Blayer Gábor folytatja. Telefon: 06-209-214-800, vagy 262-947.

Májusban megkezdődik a Hitközség közösségi házának felújítása

A MAZSIHISZ támogatásával, saját pénzeszközök felhasználásával, és a még bizonytalan kimenettelű pályázattal óvatosan kalkulálva megkezdjük közösségi házunk felújítását. A felújítás magába foglalja a teljes épület külső tatarozását, a belső helységek felújítását, korszerűsítését, amikve állagmegóvását! A pályázati összeg június közepén közzétett nagyságától függően újítjuk fel a május 31-vel bérleményként megszűnő raktár helységeket. Itt helyeznénk el a helytörténeti múzeumot és szándékunk szerint vendégszobát alakítanánk ki többek között vendég előimádkozók részére. Emelett kicseréljük a teljes bútorzatot is.

Az épületet május 17-én átadjuk a kivitelezőnek, azaz addig kiköltözünk! A munkálatok várható befejezése 1999. augusztus 25.

A Hitközség rendezvényeit ez idő alatt az alábbi módon biztosítjuk. Az istentiszteletek a zsinagógában kapnak helyet. Az első minjen a sulban: május 20-én, Sviesz első napján, 18:00 órától kezdődik. A zsinagógába bejutást a Kelet-Áruház felől biztosítjuk.

A Nőegylet rendezvényeit szintén a zsinagógában fogjuk tartani. Felajánljuk egyben a temetői épület egyik szobáját, mivel az épületben konyha, hűtőgép rendelkezésre áll.

Az iroda kiköltözik a temetői épületbe! Nyitvatartása változatlan lesz, azonban a telefon és fax szám a következőképp módosul: 437-290. A temető a 10-es busszal közelít-hető meg.

A vasárnapi héber tanfolyam helye szintén a zsinagóga lesz.

Kérjük hittestvéreink türelmét, megértését és segítő szándékát!

A temető állapotáról

Az országosan is elismert állapotú temetők összképéhez sajnos az is hozzátartozik, hogy a balesetveszélyes temetői erdő kitermelését az Önkormányzat egyenlőre nem tudja finanszírozni. Azt sem akarjuk eltitkolni, hogy a hozzávetőleg 1500 db síremlék kétharmadát a kidőlés veszélye fenyegeti, az alapok szétporladása, és a túlrett fák gyökérzetének hatása miatt. **A balesetek elkerülése miatt a temetői látogatási rendjére vonatkozóan a vezetőség utasítást adott ki a temető gondnok felé, melyet kérünk betartani. Azt hangsúlyozottan kérjük, hogy szeles, viharos időszakban a temetőt ne látogassák!**

Természetesen a vezetőség minden lehetőséget meg kíván ragadni a fenti állapot megszüntetéséhez, melynek anyagi vonzata a sírok megerősítése vonatkozásában igen komoly.

Kérjük a hittestvérek szíves megértését ezen a területen is!

Svieszi istentiszteletek - סדר התפילות לשבועות

Május 20., csütörtök: 18:00, éruv távsilin

Május 21., péntek: 08:30 és 18:00

Május 22.. szombat: 08:30 és 18:00

Mázkir: szombat, 09:30

Május 15-én és 16-án Füredi Miklós és Spiró Ignác

hittestvéreinknek jahzeitjuk lesz. Szeretettel várják a Hitközség tagjait.

Tájékoztatás szociális döntésekről

A vezetőség 1999. április 14-én tárgyalta a Szociális Bizottság előterjesztését az alacsony jövedelemmel rendelkező illetve iskoláskorú vagy az alatti gyerekeket nevelő szülők támogatásának lehetőségeiről. A vezetőség az előterjesztést egyhangúlag elfogadta. **Az igénylés és az elbírálás részleteiről a nyíregyházi és a megyében élő hittestvéreket újsá-**

gunk mellékletében tájékoztatjuk.

Döntésünk rendező elve a létfenntartásukban veszélyeztetett hittestvérek támogatása, másrészt a fiatalok közösségi hovatartozásának elősegítése.

A juttatások módjának és mértékének megállapításakor a vezetőség a Hitközség mindenkori anyagi helyzetét és az érvényben lévő pénzügyi előírásokat is figyelembe veszi.

A nürnbergi per margójára

A német nácizmus rémtetteit sokszor már végig sem gondolom. Egyszerűen nincs ésszerű válasz, indok arra, hogy egy egyébként értelmesnek, okosnak titulált népet hogyan lehetett ezekre rávenni. De sokszor e tettek minősítését sem lehet szavakba öltetni, hiszen az ember úgy érzi, a legerősebb kifejezések sem adnák vissza hűen a borzalmakat.

Az ember természetébe ültetett igazságérzet azt diktálja, hogy ennyivel nincs lezárva az ügy. A bűnösöknek bűnhődniük kell. Ez azonban a másik „végig gondolhatatlan ügy”, hiszen emberileg úgy sem lehetne minden bűnöst felkutatni, és a méltó büntetést kiszabni. (Ennek ellenére minden tiszteletem a „náci-vadászoké.”) Marad hát az isteni igazságszolgáltatás, ami ha rögtön nem is, de az ítélet napján (ld.: Ros Hasana) le fog súlytani.

A vétkesek felelősségre vonását azonban a fentiek ellenére sem lehet lemondóan elfelejtetni. Ha úgy érezzük, hogy aránytalan büntetéssel is, de mégis el kell ítélni a gyilkosokat. Ennek pedig kell, hogy valamilyen kultúrált módja legyen, mégha az elítélendő cselekmény mindennek nevezhető, csak kultúráltnak nem. A közel 6000 éves emberi civilizáció pedig a bírósági tárgyalást találta fel a vitás ügyek lebonyolítására az önbíráskodás helyett. Ehhez még akkor is ragaszkodni kell, ha a tettes és a bűncselekmény nyilvánvaló.

A náci bűnösök felelősségre vonására a második világháború után már rögtön történtek próbálkozások. Az akkor még gyermekcipőben járó nemzetközi jog szerint állította fel Anglia, Franciaország, az Egyesült Államok és a Szovjetunió a Nemzetközi Katonai Törvényszéket.

A nemzetközi jog atyjának a XVI. és XVII. század fordulóján élt holland Hugo Grotiust tartják. A háború és béke jogáról című könyvében kifejtette, hogy az államok között ugyanolyan jogszolgáltatásnak kell megvalósulnia, mint a természetes személyek között. A háborút elvetette, és az államoknak a tárgyalásokat és a választott bíráskodást ajánlotta vitáik rendezésének módjául. A nemzetközi jog - vagy helyesebben államközi jog - a technika fejlődésével maga is egyre részletesebb szabályokkal

jelent meg, hiszen az államok közötti kapcsolat is intenzívebb lett. Egyre több vita támadt az államok között, és a hadeszközök fejlettsége, a fegyverek pusztításának ereje arra intette a politikusokat, hogy olyan irányba tereljék a nemzetközi életet, amiben a háború a legutolsó lehetőség. Ezért, ha két állam között vita támadt a tárgyalásos, vagy peres utat ajánlották a konfliktus rendezéséhez, mielőtt eldőrdültek volna az első lövések. A viták peres rendezéséhez pedig szabályok kellenek. Ezek a szabályok a nemzetközi jogban elsősorban az államok által aláírt nemzetközi szerződésekben lelhetők fel.

Ezen rövid kitérőre azért volt szükség, hogy bele tudjunk gondolni, mire gondoltak az antifasiszta hatalmak, mikor már olyan mértékben volt tudomásuk a náci büntettekről, hogy elhatározták, ezt nem hagyják annyiban. Úgy nem oldhaták meg ezt a helyzetet, hogy egyszerűen föbbe lövik a volt SS tiszteket. Nyilvános perre, a nemzetközi jog akkori szabályai szerinti törvénykezésre volt szükség.

Az 1945. augusztus 8-án aláírt londoni egyezményben a szövetséges nagyhatalmak kikötötték; a háborús főbűnösöket el fogják fogni, és meg fogják büntetni. Az egyezmény felállította a Nemzetközi Katonai Törvényszéket (1945. október 18-tól kezdődő működéssel), meghatározta az alkalmazandó joganyagot, és a bíróság eljárási szabályait. A bíróság el azon személyek kerültek, akik a következő három bűncselekmény közül valamelyiket elkövették: béke elleni bűncselekmény, háborús bűncselekmények, emberiség elleni bűncselekmények. A bíróság székhelye Nürnberg volt, a nemzetiszocialista pártnapok egykori színhelye. A bíróság 24 vádlott felett hirdetett ítéletet. 12 vádlottat halálra, 3-at életfogytiglani fegyházbüntetésre ítélt, 3-at felmentett, a maradékot hosszabb szabadságvesztéssel sújtotta. A törvényszék bűnösnek mondta ki továbbá a német fasiszta párt vezető testületét, a Gestapot, az SS biztonsági szolgálatát és egyéb csoportjait.

Az ember alkotta jog hibái itt jönnek elő. Csak képzeljük magunkat a bírák helyébe. Ítéletet hoznak: halálbüntetést, és szabadságvesztést. Felbukkan az örök bírói dilemma. Vajon jól ítéltém? Vajon

nem egy ártatlan embert ítéltém el? Vajon nem túl súlyos vagy enyhe ítéletet hoztam? Az egyszerű ember felháborodik. 12 halálra ítélt vádlott áll 6.000.000 lemészárolttal szemben. Enyhén szólva aránytalan ítélet. Azonban ha felrakjuk a jogász szemüvegét, rögtön rájövünk: mi sem tudunk volna igazságosabb ítéletet hozni. Az igazságos ítéletre még várni kell, de az már „egy magasabb” törvényszék hatásköre.

Például itt van a büntetőjog örök elve: NULLUM CRIMEN SINE LEGE, azaz nincs büntett törvény nélkül. Tehát, ha valamit tételes jogszabály nem tilt, az szabad, mégha az erkölccsel, és minden jóérzéssel nyilvánvalóan ellenkezik is. (Ez az elv egyébként azt próbálja megakadályozni, hogy senkit se lehessen egy tettéért sem elítélni úgy, hogy az adott tettet tiltó jogszabályt az elkövetés után hozzák meg.) Többek között a vádlottak védői ezt az elvet próbálták felhozni náci bűnösök védelmében: e tettek nemzetközi tilalma hiányzott - mondták. (Emlékezzünk, az a londoni egyezmény, ami a bíróságot létrehozta, egyben meghatározta azt a joganyagot is, ami alapján a bíróságnak ítélnie kellett. Ettől a bíróság nem térhetett el, még akkor sem, ha az a joganyag tényleg nem tartalmazott ilyen tilalmat. A jog így működik...) Ez a védői érvelés azonban nem állta meg a helyét főleg a zsidóság tekintetében, hiszen az akkori német Büntetőtörvénykönyv tartalmazott olyan tilalmakat, amiket egy-az-egyben rá lehetett volna húzni a zsidók ellen elkövetett büntetésekre. Tehát a németek saját (!) Btk.-jukat szegték meg, amikor a zsidókat összegyűjtötték, koncentrációs táborba gyűjtötték, dolgoztatták és kivégezték.

A védelem másik érvelése az volt, hogy mivel Németország nem írta alá a londoni egyezményt, a bíróságnak nincs is joghatósága felette. Ez a nemzetközi jognak egy alapszabálya. Ma a hágai Nemzetközi Bíróságnak is csak azon államok felett van joghatósága, akik alávetési nyilatkozatot tettek a bíróság felé. A védőknek ebben ezek alapján igazuk volt. Azonban... Németország egy vesztes állam volt. A háborút

folytatás a következő oldalon

G i d e o n

Józsua életében a héber törzsek helyel-közel letelepedtek az Örökkévaló által számukra kijelölt területeken. Józsua halála után nem volt egy olyan karizmatikus személyiség aki összefoghatta volna az izraelita törzseket és egy erős nemzetbe tömörítette volna őket. (Ezt az első királyunk, Saul király tette meg.) Mégis ideiglenes tekintélyekként léptek fel a bírák. Róluk szól a Bírák könyve. Az egyik közülük Gideon volt.

Hősünk fiatalemberként élte át azt a korszakot, amikor a midianiták rendszeresen portyákat szerveztek a héberök között és elrabolták az élelmiszert tőlük. Gideon egy nap épp búzát csépelet titokban, hogy megmentse a rablóktól.

Ekkor megjelent neki az Örökkévaló angyala, és elmondta neki, hogy Isten általa akarja megszabadítani Izraelt. Gideon nem igen hitt ennek. Az angyal egy csodával bizonyította be Gideonnak Isten erejét. Miután Gideon áldozatot készített az Örökkévalónak, az angyal pálcájával megérintette az áldozatot, és tűz jött ki azokból a kövekből, amikből az oltár volt építve, és megégette az áldozatot.

Gideon ezek után el is kezdte a felkelést. Egyik este tized magával lerombolta Báál isten bálványszobrát a saját apjának udvarán. Mikor reggel az emberek meglátták, hogy a bálvány le van rombolva, és megtudták, hogy Gideon tette ezt, meg akarták ölni. Azonban apja megvédte és azt mondta, ha Báál tényleg isten, védje meg magát.

Gideon megfűvatta a sófárokat, hogy összegyűjtse a héber harcosokat. A csata előtt azonban újra elbizonytalanodott. Újra jelet kért Istentől. Tényleg ő a kiválasztott? Kített a mezőre egy kis gyapjút, és úgy imádkozott, hogyha tényleg ő legyen a hadvezér, a gyapjú reggel legyen nedves a harmattól, a föld pedig száraz. Így is történt, azonban ez sem volt elég neki, még egy próbát tett. Megint kített egy kis gyapjút a mezőre, azonban ezúttal a gyapjúnak száraznak kellett lennie. Ezt is megadta neki Isten.

Mikor a harcosok összegyűltek, az Örökkévaló azt mondta Gideonnak, hogy túl sokan vannak. Még azt hinnék az izraeliták, hogy a saját erejük szabadítja meg őket az ellenségtől és nem Isten. Gideonnak ki kellett állnia a sereg elé, és azt kellett kiáltania, hogy aki fél menjen haza. Haza is ment huszonkétezer ember, és tízezer maradt. Azonban még ez is sok volt Istennek. Egy újabb különleges próba után már csak háromszáz embere maradt Gideonnak. Most már tényleg Istenben kellett bízniuk. A harmincháromezres sereghez képest a háromszáz fős kis csapat nem sok sikerrel kecsegtetett.

Isten újra szólt Gideonhoz, és azt mondta, ha netán-talán félne elkezdni a csatát, csak menjen le titokban az ellenség

táborába, és hallgassa ki, hogy mit beszélnek. Gideon meg is tette ezt. A Biblia szerint egy egész völgy tele volt a midianitákkal. Úgy lepték el a területet, mint a sáskák. Gideon kihallgatta azt, mikor az egyik katona épp az álmát mesélte el a másoknak. Az álom arról szólt, hogy egy hatalmas kör alakú kenyér gurult le a völgybe, és a sátorokat mind ledöntötte. A másik katona szerint ez az álom rossz előjel: Gideon és serege biztos legyőzi majd őket, mondta.

Gideon a háromszáz embert három csapatba osztotta. Mindegyik kezébe adott egy sófárt és egy olyan korsót, amibe egy fákllyát rejtettek. Azt mondta nekik, ha belefúj a sófárba, akkor mindenki tegye ugyanezt, törje össze a korsót és kezdjenek el kiáltani. Gideon megvárta az éjjeli őrsváltást, majd elkezdte a „műsort.” A hatás nem maradt el. Az egész tábor hatalmas pánikba esett, és gyakorlatilag egymást öldösték le, mert olyan nagy lett a zűrzavar, hogy azt se tudták ki kivel van.

A nürnbergi per margójára

folytatás az előző oldalról

elvesztette, és általában nem a vesztesek diktálnak, hanem a győztesek.

A náci bűnösök egyik népszerű, önmagukat kimenteni próbáló nyilatkozata az volt, hogy „De hát parancsra cselekedtem!” A bíróság azonban csak akkor fogadta el ezt a kifogást, ha a vádlott bizonyította, hogy közvetlen életveszélybe került volna, ha megtagadja azt a parancsot, ami olyan tette kényszerítette, ami miatt most a bíróság előtt áll. Magyarán, ha megszegte volna az utasítást, rögtön kivégezték volna. Azok mellel - a bíróság szerint - akik koncentrációs táborban szolgáltak, eleve nem hivatkozhattak erre, hiszen kérhették volna harcoló alakulatba való áthelyezésüket!

Ilyen tehát az ember alkotta jog. Ilyen rövid a keze, ilyen szűkek a lehetőségei. Amit az „egyszeri” ember lelkiismerete már elítél, azt a jog lehet, hogy még nem, hiszen a mai jogszolgáltatás tételes, írásban rögzített, bizonyos szabályok szerint megalkotott és kihirdetett jogszabályok alapján működhet csak. Ez valamikor az érdekeinket szolgálja, valamikor azonban a lelkiismeretünket és az igazságérzetünket sérti.

Tóth Péter

felhasznált irodalom:

Háborúból háborúba, békétől békéig, Bp. 1994

Herczegh Géza: Nemzetközi jog, Bp. 1989

Sófár ■ A nyíregyházi Izraelita Hitközség folyóirata. ■ A Sófárt alapította: Tóth Péter ■ Az újság szerkesztője: Kertész Gábor. ■ Az újságot tördeli és fénymásolással sokszorosítja: Tóth Péter. ■ A Sófárt kiadja a nyíregyházi Izraelita Hitközség ■ A kiadó címe: 4400 Nyíregyháza, Mártírok tere 6., tel./fax: (36)-42-417-939, Deviza számlaszáma: OTP B 51685, számlaszáma: OTP 11744003 - 20331427 ■ Az újság ingyenes. ■ **A Sófár a MAZSIHISZ támogatásával jelenik meg.**